

POZOR!!! Testovanie 9 – 1. apríl 2020 (Nie je to žart!)

Príslovky

- vyjadrujú **okolnosť alebo vlastnosť deja**
- **neohybný** slovný druh
- **plnovýznamový** slovný druh
- **majú** funkciu **vetného člena**

ROZDELENIE PRÍSLOVIEK

- miesta** (Kde? Kam? Kade? Odkiaľ? Pokiaľ?) - vysoko, dole, vpravo, okolo, zhora, potiaľ, uprostred
- času** (Kedy? Odkedy? Dokedy? Ako dlho?) - zrána, včera, zvečera, oddnes, dozajtra, stále
- spôsobu** (Ako? Akým spôsobom? Nakoľko?) - dozlata, dobre, hlasno/e, plynulo/e, skvele/o, trochu/u, veľmi
- príčiny** (Prečo? Načo? Začo? Z akej príčiny?) - áročky, nadarmo, zámerne, zato, náhodne

STUPŇOVANIE PRÍSLOVIEK

Príslovky sú neohybným slovným druhom. Ak sa však tvoria **od akostných prídavných mien**, možno ich stupňovať : rýchlo – rýchlejšie, bezočivo – bezočivejšie.

Príslovky tvoríme príponou **-e** : mocne, odvážne, nečakane, príjemne, **-o** : dávno, rovno, bohato, kyslo, triezvo a **-y** (-sky): vedecky, bratsky, priateľsky. **Táto prípona je krátka!**

- príslovky, ktoré sú odvodené od **akostných prídavných mien** môžeme stupňovať podobne ako akostné prídavné mená

a) pravidelné

1. stupeň: -o (pr. rýchlo, krátko)
2. stupeň: -šie, -ejšie (pr. rýchlejšie, kratšie)
3. stupeň: naj+2.stupeň (pr. najrýchlejšie, najkratšie)

b) nepravidelné

dobré – lepšie – najlepšie
zle – horšie – najhoršie
málo – menej – najmenej
veľa – viac – najviac
pekne – krajšie – najkrajšie
veľmi – väčšmi – najväčšmi
ďaleko – ďalej – najďalej
skoro – skôr/skorej – najskôr/najskorej

c) opisom

pridaním ďalšej príslovky pr. vpravo – väčšmi vpravo – najväčšmi vpravo

PÍSANIE PRÍSLOVIEK

1) Vždy krátka prípona

- slovotvorná prípona príslovky je vždy krátka pr. pekne, slovensky, zdravo (niektoré príslovky môžu mať príponu „-e“ aj „-o“)

2) Písanie dovedna

- dovedna sa píšu príslovky, ktoré vznikli zo spojenia predložky (alebo iného slovného druhu) a podstatného mena: **s-, na-, nad-, málo-, dolu-**, a podobne + **podstatné meno**
Např. Darí sa nám iba sčasti. Stál naprostriedku. Prišiel až nadránom. Tvrdil to donedávna. Padol doluznačky.

- dovedna sa píšu aj niektoré príslovky, ktoré vznikli zložením z dvoch prísloviak

!!!Poznámka: medzi predložku a slovo sa nedá už nič vložiť!!!

Např. Vidí ho dennodenne. Svätosväte jej to sľúbil. Zriedkakedy sa objaví.

3) Písanie aj dovedna, aj osobitne

- aj **dovedna, aj osobitne** sa píšu príslovky **vyjadrujúce farbu** a niektoré príslovky vyjadrujúce **od akých čias veku** (vzrastu), prednosť dávame písaniu dovedna
Např. Vydrhla ju dobiela / do biela. Zafarbila ju načerveno / na červeno.
Od mlada/i / Odmlada/i ho má rada. Radosť rozdávala odmala / od mala.

4) Písanie osobitne

- osobitne sa píšu príslovky **vyjadrené slovesami hovorenia**: hovoriť, rozprávať, písať, poznačiť si, zaznamenať, spájajú sa vždy s predložkou **“po“**

Např. hovoriť po francúzsky, písať po taliansky

- osobitne sa píšu aj niektoré príslovkové výrazy typu: na nerozoznanie, na nepoznanie, na neuverenie, do zúfania, do omrzenia, bez prestania ...

5) Písanie prísloviak so spojovníkom

- so spojovníkom sa píšu príslovky typu: široko-d'aleko, zôkol-vôkol, sem-tam, hore-dole, chtiac-nechtiac, zoči-voči, voľky-nevoľky, krížom-krážom, raz-dva (urobiť niečo)

6) Zmena spoluhlásky “z“ na “s“

- pri príslovkách, ktoré vznikli z predložkových spojení, sa predložka **“z“** zmenila na predponu **“s-“** ak sa predložka napojila na neznelú spoluhlásku

Např. Opísal to z časti knihy. Sčasti má pravdu. Ranu mal z opaku ruky. Tresol mu spakruky.

- pri napojení na znelú alebo zvučnú spoluhlásku sa **“z“** nemení

Např. Pozri sa na to aj zdola, aj zhora. Zrána býva na kopci zriedkakedy hmla.

PRÍSLOVKY A INÉ SLOVNÉ DRUHY

1) **príslovky a predložky** - príslovky **OKOLO, VEDĽA, DOLE, PONIŽE** a pod. sa môžu stať predložkami (vtedy stoja pred ohybným slovným druhom a neviažu sa s prísudkom vety)

Např. [príslovka] Bežal okolo. Strelil vedľa. Pozeraj dole! Autobus stojí poniže.

Např. [predložka] Bežal okolo školy. Stelil vedľa brány. Padá dole brehom. Stojí poniže domu.

2) **príslovky a častice** - príslovky **DOBRE, SKÔR, VEĽMI** a pod. sa môžu stať časticami (vtedy hodnotia výpoveď a neviažu sa s prísudkom vety, ak sú uvádzacími časticami, sú oddelené čiarkou)

Napr. [príslovka] Bolo mi **dobre**. Príď **skôr**. **Veľmi** sa páči.

Napr. [častica] **Dobre**, nezabudnem. Je **skôr** žltý ako oranžový. **Veľmi** ju nevidel.

3) **príslovky a citoslovčia** - príslovky sa môžu stať aj citoslovcami (vtedy sa neviažu s prísudkom vety, sú oddelené od ostatnej časti vety čiarkou)

Napr. [príslovka] **Výborne** sa mu darí. Chod' **dočerta**.

Napr. [citoslovce] **Výborne**, tak to má byť. **Dočerta**, ako to mám urobiť.

Daj pozor!

trocha, veľa, málo + podst. meno

trocha, veľa, málo + sloveso

neurčitá číslovka

príslovka

TREBA (vetná príslovka): SPRÁVNE: Treba niečo urobiť. Bude treba niečo urobiť. Bolo treba niečo urobiť.

NESPRÁVNE: Je treba niečo urobiť. Trebalo by niečo urobiť.

VEĽMI (príslovka): SPRÁVNE: Veľmi sa jej páčil. Veľmi sa nenaparuj!

Nesprávne: Moc sa jej páčil.

OVEĽA: SPRÁVNE: Bol oveľa väčší. Začal oveľa lepšie.

NESPRÁVNE: Bol ďaleko väčší.

VON

Používame, keď **smerujeme z nejakého uzatvoreného priestoru**, zvnútra.

- označuje dynamiku – **ísť odniekiaľ niekam**.

- keď hovoríme o tom, že odchádzame pracovať do zahraničia alebo keď máme niečo nepríjemné za sebou (chorobu, dlhy).

Pýtame sa na tento smer otázkou: **Kam?**

Napríklad: Idem von. Teta musela ísť von. Zajtra odchádzam na prázdniny von. Jedným uchom dnu, druhým von.

VONKU

Využijeme vtedy, chceme vyjadriť umiestnenie niečoho, čo sa nachádza **mimo nášho obydľia**, priestoru, mimo niečoho vnútorného.

- hovoríme **o mieste, kde sa daná vec či človek nachádza**. Môže ísť aj o prenesený význam – vonku = v zahraničí alebo vonku = z niečoho.

Pýtame sa na to opytovacou otázkou: **Kde?**

Napríklad: Deti sú vonku. Vonku je zima. Môj manžel je na služobnej ceste vonku (v zahraničí). Už som, našťastie, z toho vonku.

Cvičenia: 1. Do viet doplň príslovky von a vonku.

Deti vycupkali ..... na lúku	
Iba noc ho prinútila do príbytku, ináč býva.....	
..... celý deň prší.	
Stále chodil ..... a dnu.	
Jedným uchom dnu, druhým	
..... podúval vietor.	
Vypadni ..... odtiaľto!	
....., na dvore niekto zanariekal.	
Išli s deťmi ..... na prechádzku.	
..... je pekne.	
No tak ..... s tým!	
Išiel študovať ..... do zahraničia.	

2.

Príslovka alebo predložkové spojenie?	
vtom/v tom	Otvoril oči a ..... počul silný rachot.
	..... starom dome vraj straší.
spamäti/ z pamäti	Naučila sa úryvok .....
	Vedel počítať ..... do sto.
spravidla/ z pravidla	Právo nevzniká ....., ale pravidlo z práva.
	..... spotreboval všetky suroviny.
sčasti/z časti	..... osvetlený stôl oplýval dobrotami.
	Na vlečku položili ..... usušenú trávu.
dokopy/ do kopy	Stálo ho to ..... tisícku.
	Škatuľku s cennosťami dala ..... sena.
pohromade/ po hromade	Všetky potrebné peniaze mal .....
	Kvapky dažďa sa kotúľali ..... kamenia.
nahlas/na hlas	Hovorí ....., aby ju všetci počuli.
	..... malého medvedíka nikdy nezabudne.
naoko/na oko	S podmienkami súťaže len ..... súhlasili.
	Piráti si dávali pásku .....

3. TEST:

1. *Joj, nezbadal si potom na jeho tvári slabý úsmev?* Ktorý neohybný slovný druh chýba vo vete?
  - a) príslovka
  - b) citoslovce
  - c) spojka
  - d) predložka
2. V ktorej možnosti sú všetky príslovky rovnakého druhu?
  - a) včera, dnes, voľakedy, silno
  - b) naschvál, nechtiac, náhodou, zúrivo

- c) naspamät', pomaly, navždy, nedávno
d) hore, vpravo, doma, zdola
3. Starý kocúr najmenej mraučí. Vonku začalo pršať. Spočiatku bol neprístupný. Zastavil sa náhodou.
Podčiarknuté slová sú: a) príslovky   b) predložky   c) častice   d) spojky
4. Ktoré z uvedených tvrdení je *nesprávne*?
a) Príslovky majú vždy krátku príponu.
b) Príslovky, ktoré sú utvorené od prídavných mien sa stupňujú podobne ako prídavné mená.
c) Príslovky vyjadrujú okolnosti alebo vlastnosti deja.
d) Všetky príslovky sa stupňujú pravidelne.
5. V ktorej z viet sa nachádza príslovka utvorená z podstatného mena s predložkou?
a) Prišli ste zd'aleka či zblízka?
b) Sčasti má pravdu.
c) Zuzka bola naľahko oblečená.
d) Snažila sa narýchlo všetko zvládnuť.
6. V ktorej z viet je *nesprávne* napísaná príslovka?
a) Viac činností súčasne nedokázal robiť.
b) Spamäti odriekal celý text.
c) Bolo treba niečo podniknúť.
d) Zasmial sa nasilu.
7. V ktorej možnosti je príslovka, ktorá sa dá stupňovať?
a) Dnes vonku nasnežilo.
b) Stretávame sa denne v škole.
c) Jeho radosť trvala krátko.
d) Prídeme inokedy.
8. Vyznač slovo, ktoré svojím vyjadrením zodpovedá podčiarknutému výrazu – Od tej chvíle sa všetko zmení. a) odrazu,   b) odvčera,   c) odteraz,   d) odtade
9. V ktorej možnosti je príslovka napísaná správne?
a) V tom momente sa otvorili dvere.
b) V tom niekto prišiel.
c) Zčasti sa to podarilo.
d) Jeho úloha je za každým správna.
10. V ktorej možnosti nie je príslovka?
a) Pod' rýchlo dnu!   c) Bývajú vedľa.
b) Kvety vysadila všade okolo.   d) Cesta vedie ponad dedinu.
11. V ktorej vete je príslovka miesta?
a) Včera nebol v škole.   c) Stretneme sa doma.
b) Preto si neprišiel!   d) Bude to hneď.
12. Vyber možnosť, v ktorej vznikli príslovky z podstatných mien.
a) sucho, hore, dolu, ľudsky
b) potme, predpoludním, nechtiac, obyčajne

- c) navlas, nahlas, predpoludním, potme
- d) vonku, doma, dnes, zajtra

13. Vyber možnosť so správne napísanými príslovkami.

- a) zľava, sprava, zhora, zdola
- b) zľava, zprava, zhora, zdola
- c) v predu, z časti, do kopy, v meste
- d) v pravo, v ľavo, na hlas, v tom

14. V ktorej vete je príslovka príčiny?

- a) Všetko vyriešil pokojne.
- b) Pomaly sa vybral hore kopcom.
- c) Naschvál nepísal úlohy.
- d) Vždy odpovedal výstižne.

15. Vyber možnosť s príslovkami, ktoré sa dajú stupňovať.

- a) veľmi, pekne, dávno, včera
- b) pekne, dávno, pomaly, slušne
- c) dnes, večer, ďaleko, zajtra
- d) po slovensky, vonku, večer, ráno

16. Vyber správnu možnosť.

- a) Príslovky sú plnovýznamové, ale nebývajú vetným členom.
- b) Príslovky sú neohybné a neplnovýznamové .
- c) Príslovky sú neohybné a plnovýznamové a sú vetným členom.
- d) Príslovky sú neohybné a neplnovýznamové a sú vetným členom.

Správne odpovede

1.	C	9.	A
2.	D	10.	D
3.	A	11.	C
4.	D	12.	C
5.	B	13.	A
6.	A	14.	C
7.	C	15.	B
8.	C	16.	C

Deti vycupkali ..... na lúku	von
<i>Iba noc ho prinútila do príbytku, ináč býva.....</i>	<i>vonku</i>
..... celý deň prší.	vonku
<i>Stále chodil ..... a dnu.</i>	<i>von</i>
Jedným uchom dnu, druhým	von
..... <i>podúval vietor.</i>	<i>vonku</i>
Vypadni ..... odtiaľto!	von
....., <i>na dvore niekto zanariekal.</i>	<i>vonku</i>
Išli s deťmi ..... na prechádzku.	von
..... <i>je pekne.</i>	<i>vonku</i>
No tak ..... s tým!	von
<i>Išiel študovať ..... do zahraničia.</i>	<i>von</i>

vtom/v tom	Otvoril oči a <u>vtom</u> počul silný rachot.
	<u>V tom</u> starom dome vraj straší.
spamäti/ z pamäti	Naučila sa úryvok <u>spamäti</u> .
	Vedel počítat <u>spamäti</u> do sto.
spravidla/ z pravidla	Právo nevzniká <u>z pravidla</u> , ale pravidlo z práva.
	<u>Spravidla</u> spotreboval všetky suroviny.
sčasti/z časti	<u>Sčasti</u> osvetlený stôl oplýval dobrotami.
	Na vlečku položili <u>sčasti</u> usušenú trávu.
dokopy/ do kopy	Stálo ho to <u>dokopy</u> tisícku.
	Škatuľku s cennosťami dala <u>do kopy</u> sena.
pohromade/ po hromade	Všetky potrebné peniaze mal <u>pohromade</u> .
	Kvapky dažďa sa kotúľali <u>po hromade</u> kamenia.
nahlas/na hlas	Hovorí <u>nahlas</u> , aby ju všetci počuli.
	<u>Na hlas</u> malého medvedíka nikdy nezabudne.
naoko/na oko	S podmienkami súťaže len <u>naoko</u> súhlasili.
	Piráti si dávali pásku <u>na oko</u> .

